

Impact Story

ПРОЗОРІСТЬ ТА ПІДЗВІТНІСТЬ У ДЕРЖАВНОМУ УПРАВЛІННІ ТА ПОСЛУГАХ / TAPAS

Мер-псевдореформатор та доволі екстравагантний ремонт санвузла: як антикорупційна активістка DOZORRO дізналася правду про держзакупівлі у своєму місті

Громадянське суспільство в Україні вчиться, як ефективно боротися з корупційними схемами під час проведення державних тендерів

За ремонт туалету в приміщенні міської ради м. Українка мерія заплатила вдвічі більше від його реальної вартості. Цю махінацію міської влади викрила громадська активістка Ольга Нос за допомогою онлайн-платформи моніторингу закупівель DOZORRO.

Українка – це невелике містечко із населенням 15 тис. осіб, що розташоване в Київській області за 38 км від Києва. Під час чергового моніторингу міських закупівель на DOZORRO Ольга виявила, що в лютому 2018 року чиновники України уклали контракт на суму майже 200 000 грн, або 7 500 дол. США, на капітальний ремонт вбиральні у мерії. Як зазначено у контракті, що є загальнодоступним на DOZORRO, ТОВ «ВЛАН-Сервіс» мало би вкрити стіни плиткою та

декоративною штукатуркою. Однак, відвідавши туалет після ремонту, Ольга побачила, що декоративної штукатурки ніде немає. Тому вона вирішила звернутися до місцевої прокуратури для подальшого розслідування цієї справи.

Перевіривши викладені у зверненні факти та надані документи, прокуратура розпочала кримінальне провадження. Суд призначив проведення експертизи на відповідність обсягів робіт їх вартості. У результаті експертизи встановили, що реальна вартість фактично виконаних робіт приблизно на 50% менша від тих коштів, які заплатила мерія. Тож підрядник змушений був повернути 84 000 грн, або 3 200 дол. США, до міського бюджету.

Мер-псевдореформатор

До запуску DOZORRO у 2016 році міський голова України доклав чимало зусиль, щоб здобути славу молодого реформатора, який виступає за прозорість і підзвітність міського уряду. Однак після запуску DOZORRO місцеві активісти докладніше ознайомилися з документами щодо закупівель, до яких була причетна мерія, і виявили чималу кількість потенційних порушень. Приміром, було встановлено, що міський голова щомісяця перераховує своєму водієві 16 000–20 000 грн

(600–750 дол. США) на ремонт трьох нібито службових транспортних засобів. Однак складно було повірити, що всі три нові автомобілі щомісяця ламалися так, що потребували регулярного ремонту вартістю 200–250 дол. кожен (середньоринкові витрати становлять не більше ніж 50 дол.). Додатково виявилось, що ці автомобілі навіть не були зареєстровані як комунальна власність, тому платники податків з України платили за ремонт чужих транспортних засобів.

Коли були створені Prozorro (українська електронна система публічних закупівель) та DOZORRO, «це все розкрилося, – розповідає Ольга. – І виявилось, що все не зовсім так, як вдає міська влада. Ми побачили всі ці ФОПи, договори, що компанії депутатів отримують підряди незрозуміло яким чином. Побачили, як компанія, що займається цементом, чомусь отримує замовлення на встановлення вікон».

На основі документів, які на сьогодні доступні онлайн завдяки політиці відкритих даних, громадські активісти звернулися до правоохоронних органів. Були порушені кримінальні справи щодо закупівель для дитячих садків та маніпуляцій із правом власності на земельні ділянки загального користування. Як результат – міський голова був змушений подати у відставку у вересні 2017 року.

Спільнота DOZORRO виявила порушення стосовно майже 12 000 державних закупівель

Українка – це лише один серед тисяч прикладів ефективності платформи DOZORRO як інструменту виявлення підозрілих закупівель. Протягом 2018 року організації, що належать до мережі DOZORRO, виявили порушення у майже 12 000 державних тендерах.

Використовуючи онлайн-платформу DOZORRO, активісти зуміли викрити спроби замовників уникнути відкритих торгів, публікування дискримінаційних тендерних вимог, процеси обрання переможців на сумнівних підставах, факти непублікування всього обсягу інформації на етапі звітності, змови з учасниками тендеру тощо. Мета цих порушень завжди одна: протягнути «потрібного» постачальника і завищити ціну на товар або послугу, щоб отримати «відкати».

Від моменту запуску в листопаді 2016 року спільнота DOZORRO позитивно вплинула на понад 2 000 тендерів. Замовники дослухаються до рекомендацій спільноти і виправляють помилки в тендерних документах або прибирають дискримінаційні вимоги. Скажімо, Державна аудиторська служба України змусила замовників відмовитися від сумнівних процедур закупівель та встановити справедливі процедури визначення переможців. Окрім того, постачальника, який брав участь у корупційних схемах, можуть занести до чорного списку¹ Антимонопольного комітету України (АМКУ) та заборонити брати участь у відкритих торгах упродовж трьох років. Переглядаючи комерційні пропозиції, замовник має право відхилити пропозицію учасника, якщо той є у чорному списку.

Реформи стають можливими завдяки підтримці донорів

Для аналізу документації публічних закупівель та професійного реагування на підозрілі контракти сформована DOZORRO-мережа з 25 громадських організацій та понад 1 000 добровольців по всій Україні, які ретельно досліджують заплутану систему публічних закупівель. Така робота вимагає величезного обсягу часу, тому часто активісти змушені працювати багато годин на день. Це було б неможливо без міжнародної підтримки.

Ольга Нос із місцевої громадської організації «Трипільський край», яка є членом спостережної

мережі DOZORRO, – лише одна з тих активістів, чия успішну працю підтримують гранти від іноземних донорів.

«Я взагалі вважаю, що всі реформи, які проводять у нашій країні, реалізуються, зокрема, завдяки «стусанам» від зовнішніх донорів, – підсумовує Ольга. – З одного боку, вони чинять тиск на керівництво нашої країни через свої посольства. З іншого – стимулюють наше суспільство до якихось дій, навчають та підвищують кваліфікацію активістів. Я вважаю надзвичайно важливим те, що вони роблять».

¹ Станом на кінець червня 2019 року в чорному списку АМКУ міститься майже 1 000 постачальників.

Діяльність проекту USAID/UK aid «Прозорість та підзвітність у державному управлінні та послугах/TAPAS» підтримує громадян та Уряд України у зниженні або усуненні корупції у ключових функціях та послугах державного управління завдяки реформі електронного урядування та впроваджує передові міжнародні практики у ключових сферах електронних публічних закупівель, відкритих даних та електронних сервісів.